

Aar siden besat Hvalfskebugten paa Vestkysten af Afrika, omtrent paa 23° s. Br., og ifjor truffet Aftaler med Hottentotterne i store Namaqualand og de Nord herfor boende Damara-Stammer om at underkaste sig dets Overherredømme, der saaledes vil naa op til den portugisiske Koloni Benguelas Sydgrænse, Floden Cunene, paa 18° s. Br. Det regnes for givet, at England ligeledes vil søge at tilknytte den ovennævnte portugisiske Besiddelse ved Delagoabugten indtil Limpopo-Flodens Udløb, for at faa en passende Afrunding, og derved ville Sulukafferne blive bragte under europæisk Indflydelse. — De europæiske Besiddelser i Afrika kunne altsaa for Tiden deles i tre store Afdelinger: foruden de engelske ved Sydenden af Verdensdelen er der de portugisiske paa begge Sider Nord for de engelske, og endelig de franske, der bestaa af Senegambien og Algerien, og som maaske en Gang i Tiden ville blive knyttede sammen tværs over Sahara saaledes, at hele det nordvestlige Afrika bliver fransk.

Emil Elberling.

Nederlandernes Krig med Atjeh paa Sumatra. Det er nu 4 Aar siden, at Nederlanderne sendte den første Expedition til Riget Atjeh (hos os sædvanlig kaldet Atschin), der udgjør den nordlige Ende af den 8000 □ Mile store Ø Sumatra, og som hidtil ikke har været underkastet noget fremmed Herredømme, og det er snart 3 Aar siden, at det lykkedes den anden Expedition at indtage Sultanens „Kraton“; men endnu er Krigen ikke ført til Ende, skjønt en Troppemagt paa 9000 Mand stadig har staaet til Raadighed. Hvor meget Blod og hvor mange Penge det hele Forretagende allerede har kostet, ser jeg mig ikke i Stand til at meddele, men nogle enkelte Opgivelser ere dog oplysende nok. Den anden Expedition, som i Slutningen af November 1873 forlod Batavia, talte 13,000 Personer, hvoriblandt 350 Officerer og 8000 Soldater. Næsten alle Officererne og Halvdelen af Mandskabet vare Europæere. Indtil Udgangen af Februar 1874, altsaa i tre Maaned, havde disse sidste lidt af Tab af 380 døde og omtrent lige saa mange saarede, medens hele Expeditionen havde mistet 900 døde eller næsten 7 pCt. Omkostningerne ere af Kolonialministeren anslaaede til 2 Mill. Kroner om Maaneden saaledes, at Regeringen i Aar vil blive nødt til at kræve en Bevilling paa 21 Mill. Kr., og, hvis Forholdene ikke ere ændrede til næste Aar, en ny Bevilling paa 24 Mill. Kr.

Man maa derfor uvilkkaarlig spørge, hvad der er naaet ved alle disse Anstrængelser, og det samme Spørgsmaal blev i Maj Maaned d. A. af et Medlem af andet Kammer gjort Kolonialministeren. Ministerens Svar er ret interessant, da det særlig støtter sig paa Indberetninger fra Generalguvernøren, som nylig havde besøgt Atjeh. Denne udtaler sig nemlig saaledes: „Naar man er kommen til Ankers paa Oleh-Leh's Red, og naar man der ser den store Mængde Skibe, som læsse Gods, samt hele det travle Liv i Land, særlig om Aftenen, naar Gaderne ere oplyste, og Atjeherne flokke sig sammen, skal man have ondt ved at tro, at Landet er i Krigstilstand. Kinesernes talrige og gode Boliger vidne ogsaa om, at disse som Handelsfolk have Tillid til Varigheden af den hollandske Nedsættelse. De Atjeher, som ere blevne undertvungne, vise heller ikke mere Lyst til at slutte sig til deres krigsførende Brødre, da Forbindelsen med Nederlandene frembyder altfor store materielle Fordele. Mange af de Strækninger, som ere blevne ødelagte under Krigen, vedblive dog endnu at være ubeboede og ere ligefrem forvandlede til et Vildnis; men Krigen selv er i Virkeligheden hørt op. Vistnok bliver der af enkelte Personer udført fjendtlige Handlinger; men det er altid Folk, som ere interesserede i, at Krigen fortsættes, saaledes de, der have mistet alt, eller ere antagne som Lejetropper. Befolkningens store Masse — og til Dels ogsaa Høvdingerne — synes at længe efter Fred, da den er trængt bort fra Kysten, og for at faa Levnetsmidler, Salt og Opium allerede nu maa henvende sig til den nederlandske Regering. Under saadanne Forhold vilde det ikke være rigtigt at sætte de vundne Fordele paa Spil ved at foretage en hensynsløs Fremtrængen til det indre af Landet. Det maa snarere være vor Stræben ved en forsonlig Politik at vinde de endnu

ikke underkastede Indbyggere. Og dette har især været Formaalet for min Rejse. Jeg har ikke alene givet alle Embedsmænd i Atjeh de fornødne Instruktioner i saa Henseende, men ved en Kundgjørelse i samme Retning søgt at gjøre Indtryk saa vel paa Venner som paa Fjender. De enkelte Høvdinge ere blevne mig forestillede, der er udvexlet Flag, og de Høvdinge, som have sluttet sig til Nederlandene, ere blevne lønnede derfor. Endelig lægger jeg, særlig i disse Tider, da den muhamedanske Verden er kommen i stærkt Røre, megen Vægt paa, at der er givet Løfte om at gjenopbygge den ødelagte Moské „Missigit“. Fjendtlige Handlinger ville sikkerlig endnu komme for, men herimod er intet andet at gjøre end at være paa sin Post og at straffe strængt. Mærk de indfødte, at vi stadig have Magten, ville de efterhaanden indse, at det er fornuftigt at underkaste sig; men netop derfor er det uafviselig nødvendigt, at vor Troppemagt foreløbig ikke bliver formindsket; kun de Indretninger, der ere dannede med en større militær Operation for Øje, ville efterhaanden kunne opløses“.

I Generalguvernørens Skrivelse nævnes dernæst, hvorledes Atjeh i Fremtiden bedst vil kunne styres, og hvilke Afgifter man kan paalægge det; men disse Betragtninger fandt Ministeren det ikke rigtigt at forelægge Offentligheden.

Efter det ovenstaaende ere Udsigterne for den nederlandske Regering paa Sumatra altsaa meget gode, og den Tid synes at nærme sig, da hele den store Ø kommer i deres Eje. Riget Atjeh udgjør 800—1,000 □ Mile, og det nederlandske Østindien vil derved faa en meget vigtig Tilvækst. Efter Opgivelserne i „Almanach de Gotha“ have de nederlandske Besiddelser i Indien en Størrelse af 29,000 □ Mile og et Folketal af 24 Mill., d. v. s. et Fladerum, der er tre Gange saa stort som Frankrigs, og et Indbyggertal, der er større end Englands.

P. N. Nieuwenhuis.

Det indre Afrika. Bestyrelsen for det kongelige geografiske Selskab i London har i Juni Maaned udstedt en Rundskrivelse til Oprettelsen af et Fond, som skal bruges til en nærmere Undersøgelse af bestemte Egne i Afrika, og de tegnede Beløb have allerede naaet en ret klækkelig Størrelse, saa at man uden Tvivl i en ikke fjern Fremtid vil begynde at tage fat paa Arbejdet. Et Udvalg under Prindsen af Wales' Beskyttelse bestyrer „det afrikanske Undersøgelses-Fond“. Som man véd, stillede Kongen af Belgien sig ifjor i Spidsen for et Foretagende, hvis Maal var ved internationale Bestræbelser at knuse Slavehandelen og at aabne det indre Afrika for Omverdenen, og skjønt et Selskab, der staaer under Prindsen af Wales' Beskyttelse selvfølgelig ikke vil modarbejde, men kun af yderste Evne støtte Kongen af Belgiens store internationale Foretagende, synes det dog, som om Engleskmændene mene, at dette vil arbejde noget tungere, end engelsk Foretagelsesaand finder formaalstjenligt. Efter at man nemlig i Lovene for den paatænkte Virksomhed har udtalt „sin Sympathi og Beundring for Kongen af Belgiens oplyste Bestræbelser for at give Afrikarejser et nyt Stød fremad“, udtales der: „Ved at betragte Sagen fra dens praktiske Side, er det kgl. geografiske Selskabs Raad imidlertid kommet til den Mening, at Undersøgelsesrejser i Afrika lade sig gennemføre fyldigere af England, og at de dertil nødvendige Midler lettere og hurtigere blive bragte til Veje, naar Foretagendet betragtes som nationalt end som internationalt.“

For nogenlunde at kunne gjøre sig en Forestilling om Udgifterne ved afrikanske Rejseforetagender, har man støttet paa forskellige af den senere Tids rejsendes Erfaringer, udregnet, at en vel udrustet Expedition i Afrika kan rejse en dansk Mil for noget over et hundrede Kroner, naar det forudsættes, at Expeditionen vender tilbage til sit Udgangspunkt. At saadanne Beregninger kun kunne betragtes som kalkulatoriske, følger af Sagens Natur. Vi give neden for en Oversigt over de Rejser, som man har paatænkt at sætte i Gang, og henvisse angaaende Beliggenheden af de fleste af de i Oversigten nævnte Punkter til det i forrige Hefte over Stanleys og Camerons Rejseruter meddelte Kaart. Rejserne skulle omfatte to Længde- og fem Tværruter. Disse sid-

stes Beliggenhed ses let paa Kaartet. Af Længderuterne gaar den inderste omtrent et halvhundrede Mile inde i Landet fra nogle Guldejer, der ligge omtrent under 18° s. Br. og 30° ø. Lg., tæt øst for Tanganjika Søen til Unjamjembe; den ydre Rute ligger kun en Snos Mile fra Kysten og gaar langs Kystbjærgkjødens østlige Affald fra Sambese Floden over Bjærgtet Kilimandjaro til Ækvator:

Ruter.	Omtrentlig	
	Længde i danske Mil.	Udgifter i Kroner.
1. Inderste Længderute frem og tilbage	590	54,000
2. Yderste Længderute fra Sambese til Ækvator	369	36,000
3. Fra Kysten til Njassa Søens nordlige Del og tilbage	126	13,500
4. Fra Nordenden af Njassa til Sydenden af Tanganjika Søen og tilbage	100	10,800
5. Fra Sansibar til Ukerewe og Tanganjika og tilbage	400	43,200
6. Fra Mombas over Kilimandjaro til Ukerewes sydlige Del og tilbage	225	24,500
7. Parallel med 6; fra Kysten over Bjærgtet Kenia til Ukerewes nordlige Del	225	24,500
I alt	1,925 Mil.	207,000 Kr.

Det er saaledes især de hidtil ukjendte eller kun lidet kjendte Egne imellem de store Søer Njassa, Tanganjika og Ukerewe, der ville blive undersøgte i Forbindelse med Landet mellem disse og Østkysten; thi hvorvel flere rejsende ere komne tværs igjennem dette, have de dog tit fulgt samme Vej, saa at en omfattende Kundskab til Landet fattes. Foruden de mere bestemte betegnede Strækninger, som skulle undersøges, har man paatænkt at arbejde hen til en Undersøgelse af de i det indre Afrika aldeles ukjendte Egne.

O. Irminger.

Tyskerne paa Sydhavsøerne. Det hed for nogen Tid siden, at Preussen omgikkes med den Plan at tage Ny Guinea i Besiddelse, og franske Blade, der jo spore Bismarcks Haand alle Vegne, meddelte som Rygte, at Tysklands Mellemværende med Spanien i Anledning af Suluserne til Virkeligheden skjulte den Bagtanke at tiltage sig Herredømmet over den spanske Koloni, Filipinerne, en Landvinding, der ikke alene i og for sig vilde have stor Betydning, men tillige skaffe Franskmændene i Kotsjinkina et ubehageligt Naboskab og en mægtig Medbejler i de kinesiske Farvande.

Allerede kort efter Krigen 1870 troede Franskmændene og maaske næppe uden Grund at spore Virkningerne af et preussisk Orlogsskibs Nærvarelse ved Hue, Hovedstaden i Annam, i det den annamitiske Kejser viste større Umedgjørlighed ved Afgjørelsen af de mange svævende Spørgsmaal, som Franskmændenes Erobring af hans Provinser ved Udlobet af Mækong uundgaelig fremkaldte. For ikke længe siden hed det end videre, at Tyskland havde truffet Overenskomst med Kongen over Tongasøerne om Afstaaelse af en Havn. Denne sidste Efterretning forholder sig rigtig. „Messager franco-american“ meddeler herom følgende:

„Reichsanzeiger“ har nylig kundgjort, at der den 1ste November 1876 er bleven afsluttet en Venskabstraktat mellem den tyske Kejser og Kongen over Tongasøerne, som sikrer Tyskerne Ligestilling med de mest begunstigede Folk og letter Forsyningen med Kul til de tyske Orlogsskibe, der udsendes til Sydhavet for at værne om Tysklands Handelsinteresser. Kongen over Tongasøerne har tilstaaet Tyskland Brugsretten af et Stykke Land paa en af Øerne til der at indrette et Kuloplæg, dog med Forbehold af sin Højhedsret. „Der har imidlertid“, tilføjer „Reichsanzeiger“, „aldrig været Tale om Afstaaelse af en Havn eller nogen som helst Del af Tongasøerne. Slige Efterretninger er lige saa ugrundede som de Rygter, der af og til sættes i Omløb, om at Tyskland tænker paa at skaffe sig Kolonier i de andre Verdensdele“. Saa vidt „Messager franco-american“. — Som man véd, er Oprettelsen af et Kuloplæg fra de europæiske Magters Side tit en Indledning til Erobring eller Tilknudning af vedkommende Land, og det franske Blad har vel ikke helt Uret, naar det gør opmærksom paa, at det næppe er rimeligt, at Bismarck skulde være uvidende om, at Tongasøerne ligge omtrent midt Vejs imellem de to franske Besiddelser Tahiti og Ny Caledonien, og at disse Øer i Krigstilfælde kunne bruges som

Operationsbasis og i al Fald skaffe Frankrig noget at tage vare ogsaa uden for Evropa. Bladet mener derfor, at den franske Regering i Tide burde have hindret dette ved at annektere Tongasøerne, ligesom Engelskmændene tidligere have gjort med Fidjierne.

At Tyskland søger at faa en Flaadestation i Sydhavet, er for Resten ikke til at undres over, da dets Handelsinteresser ere meget store i disse Egne. Handelen paa de forskjellige Sydhavsøer er for en stor Del i Hænderne paa Tyskere og Amerikanere. Et hamburgsk Handelshus I. C. Godefroy u. Sohn driver saaledes en storartet Forretning med Sydhavsøernes forskjellige Frembringelser, især med Palmensødder og større end noget andet europæisk Handelshus. Det vidner fordelagtigt for Huset, at det tillige søger for Øernes videnskabelige Undersøgelse, og at det jævnlig for egen Regning udsender Videnskabsmænd, der besøge de forskjellige Øer, som Huset staar i Forbindelse med. Udbyttet heraf findes samlet i et stort Pragtværk over Sydhavsøerne, der endnu ikke er afsluttet, og som Huset bekoster udgivet.

Victor Kieler.

Nyt undersøisk Krater ved Havaji. Som man véd, opstaar der stundom nye Aabninger, der danne en Forbindelse imellem Jordens indre og dens Overflade, og adskillige af dem have faaet en vis Navnkundighed. Af disse nye Vulkaner kan man nævne nogle, der ere opstaaede inde i Landet eller tæt op dertil, saaledes Højen ved Methana i Grækenland, Monte nuovo ved Neapel og Jorullo i Mejico, — andre ude i Havet, saaledes Santorini i Grækenland, Nyø ved Reykjavik, Vulkanen ved den azoriske Ø St. Miguel, fremdeles Vulkanen nordvest for Ascension og ved Juan Fernandez, samt endelig Øen Ferdinandea i Middelhavet. Fremkomsten af en ny Vulkan er imidlertid altid noget meget mærkeligt, som fortjener at noteres. I indeværende Aar skete der den 14de Februar et voldsomt Udbrud i Vulkanen Movna-Loa paa Sandvichsøerne, og 10 Dage efter skete der et undersøisk Udbrud i Nærheden af Havneindløbet i den Bugt, hvor Cook fandt sin Død den 14de Februar 1779. Den sidste Tildragelse beskrives i „Annalen der Hydrographie“ (Hefte VI, 1877) af et Øjenvidne paa følgende Maade:

Da vi den 24de Februar kom i Nærheden af Havneindløbet til Kealakekua-Bugten paa Havaji, saa vi Damp- og Røgsøjler stige op af Havet, og dette var i stærkt Røre, omtrent som om der var en Mængde Hvaler. Overalt drev store Stykker Lava omkring, og de indfødte fortalte, at det undersøiske Udbrud først var blevet iagttaget Kl. 3 om Morgenen; i Førstningen havde man set adskillige røde, grønne og blaa Lys, hvis Oprindelse man ikke havde kunnet forklare sig. Vulkanen syntes at danne en i Fjerdingvej lang Revne, hvorfra der opsteg Damp og Lava; Havdybden er her 100—300 Fod. Om Eftermiddagen roede vi hen til det Sted, hvor Vandet var mest oprørt, og mange store Stykker Lava stege stadig op til Overfladen og stødte imod Baaden. I Løbet af et Minut blev vor Baad truffen af ikke mindre end 6 Stykker Lava, som vare et Par Fod i Tværmaal, men Baaden led ingen Skade, da Lavaen var aldeles blød; naar den kom frem paa Overfladen, var den rødglødende, og den udviklede svovlrigt Damp. Et Sted saa vi flere hundrede Stykker Lava drive omkring; men efter Afsklingen sank de dog snart ned igjen. Vi toge et Par Stykker af den glødende Lava op i vor Baad; den var imidlertid fuldkommen smeltet og saa blød som Klistet, og Vandet havde kun trængt en Tomme ind. Vi hørte en Støj, som naar en Bæk løber ned over Klippestykker, og som syntes at hidrøre fra det undersøiske Krater. Dette fortsattes rimeligvis ind under Land, hvor vi opdagede en Revne, som havde en Bredde fra nogle Tommer til nogle Fod; paa enkelte Steder løb Vandet ned i denne Revne. Natten før Udbrudet havde man sporet et stærkt Jordskjælv, som dog ikke syntes at have gjort Skade. — Rimeligvis er det kun den lettere Lava, som stiger op til Overfladen, medens de sværere Stykker blive paa Bunden. Nogle Stykker vare af det saakaldte „Pele's Haar“, en Masse, som dannes af glasagtige Traade, og om hvilken man før troede, at den var dannet ved Vindens Ind-